

Svensk musiktidning

Svensk musiktidning, som var den mest betydande svenska musiktidskriften under 1800-talet utgavs i Stockholm från 1 januari 1880 till 1 maj 1913. Det första året utgavs tidningen med titeln *Necken: svensk musiktidning*.¹ I dess sista nummer, som publicerades 15 december 1880, tillkännagav redaktören Alfred Lundgren att han var så upptagen med andra uppgifter att han hade överlåtit tidningen på musikfirman Huss & Beer som skulle fortsätta att utge tidningen men nu under namnet *Svensk musiktidning*.²

Tidskriften utkom med 24 nummer i året till slutet av 1883, numren publicerades i början och mitten av varje månad. Från 1884 minskades antalet nummer till tjugo, inga nummer utkom under den s.k. "döda säsongen" juli och augusti. Från 1899 slogs juninumren ihop till ett dubbelnummer. 1902 flyttades dubbelnumret från juni till december. När redaktören Frans Huss oväntat avled i mars 1912 avstannade publiceringen fram till 1 september då ett dubbelnummer trycktes. Gunnar Norlén, den nya redaktören, utlovade en komplett årgång. För att kunna fullföra sitt åtagande publicerade Norlén först fem nummer och avslutade volymen med ett fyrdubbelt nummer. Under våren 1913 utkom *Svensk musiktidning* oregelbundet och det dubbla numret 7/8 blev tidningens sista.

Svensk musiktidning hade i allt fem redaktörer under sin trettiofyra år långa levnad. Alfred Lundgren var både utgivare och redaktör för den första årgången. När musikfirman Huss & Beer övertog tidskriften 1881 engagerades Adolf Lindgren och Fredrik Vult von Steijern som redaktörer. Vult von Steijern lämnade redaktörskapet efter ett halvår och Lindgren fortsatte ensam. 1884 övertog han även som utgivare och Frans J. Huss blev hans medredaktör. Från 1885 till mars 1912 hade Huss ensam hand om tidningen och var både utgivare och redaktör. Hösten 1912 övertog Gunnar Norlén ansvaret för tidningen. Hans engagemang varade ungefär ett år, fram till maj 1913, när tidningen upphörde.

Under hela sin utgivningstid hade *Svensk musiktidning* svag ekonomi. Läsarna uppmanades därför ständigt att prenumerera. I långa annonser, i varje årgångs första och sista nummer, beskrevs tidningens innehåll och avsikter samt angavs prenumerationspriserna för ett år, ett halvår och ett kvartal.³ Vidare uppfordrade man läsarna att överlämna tidningen till sina vänner och bekanta och uppmuntra dessa att prenumerera. Vissa gånger innehöll annonserna ett illa dolt hot: "*Skulle emellertid ... teckningen visa ett så ringa resultat, att vi omöjligen kunna våga risken, så kommer*

¹ Tidskriftens första nummer trycktes två gånger. Andra tryckningen hade titeln "andra upplagan", men bortsett från dessa två ord var den identisk med första tryckningen.

² 1892 fick *Svensk musiktidning* underrubriken *Nordiskt musikblad*.

³ Priset för ett års abonnemang på *Svensk musiktidning* var nästan oförändrat under hela tidningens levnad. Första årgången kostade 5 kronor. 1881 höjdes priset med en krona för att återgå till 5 kronor 1887 och förblev därefter oförändrat. Som jämförelse kan nämnas att priset för ett kg smör var 1,56 år 1880 och 2,01 1913.

tidningens definitiva upphörande".⁴ Huss skriver vid upprepade tillfällen "*att redaktören kan inte fortsätta att offra sig för tidningen*", och att "*det är endast genom redaktörens ekonomiska uppoffringar att det har varit möjligt att försätta publicering av tidningen*".⁵

Situationen förbättrades något när Huss 1891 började få ett årligt statligt publiceringsbidrag. Men det var, trots allt, sannolikt bristen på allmänt intresse och den därav följande svaga ekonomin som ledde till att tidningen lades ned 1913.

I ett förord till tidningens första nummer, kom utgivaren Alfred Lundgren med en programförklaring för *Svensk musiktidning*: man skulle rapportera om alla musikhändelser av vikt både hemma och i utlandet, man ämnade publicera lättlästa artiklar om musikteori, estetik och musikhistoria samt biografier (oftast med illustrationer) över både inhemska och utländska artister och tonsättare. Varje nummer skulle dessutom innehålla åtminstone ett musikstycke för piano eller piano och sång.⁶ Även anekdoter och noveller skulle förekomma.⁷

Tidningens innehåll följer det angivna programmet. Vissa spalter såsom "*Musik och Teater*"⁸, "*Från utlandet*", "*Hvarjehanda*", "*Från musikpressen*" återkommer regelbundet, men inte i varje nummer. En biografi och ett musikstycke finns i varje nummer av den första årgången.⁹

När tidningen överläts på Huss & Beer, publicerade dessa tillsammans med tidningens nya redaktörer Adolf Lindgren och Vult von Steijern en liknande programförklaring med många citat från Lundgrens förord. De önskade att tidskriften skulle appellera till både amatörer och professionella. Antalet recensioner och anmälningar skulle öka genom att man byggde upp ett nätverk av korrespondenter i större svenska städer, de nordiska länderna och även andra länder. Musikstycken skulle även utges i fortsättningen, men endast i form av bilagor. En lista över medarbetare trycktes också.

Tidningen förändrades inte mycket från föregående år. Nyhetsspalten utvidgades och gavs en ny rubrik: "*Från in- och utlandet*". Det var ganska få recensioner och anmälningar av nya musikutgåvor, men åtskilliga annonser för Huss och Beers musikaffär och musiklånebibliotek. Med början av februari 1881 infördes i vartannat nummer en lista med korta nekrologer, med den något dubiösa titeln "*Dödslista*".¹⁰

⁴ *Svensk musiktidning 1883*, [185].

⁵ *Ibid.* 1886, [153]; 1894, 155.

⁶ *Musikbilagorna ingick i prenumerationspriset, men kunde, liksom enskilda nummer av tidningen, fram till 1883 köpas separat. Sannolikt i ett försök att öka antalet prenumeranter blev musikbilagorna från 1883 knutna till årsprenumerationen.*

⁷ *Necken: Svensk musiktidning 1880*, [1]-2.

⁸ *Senare med titeln "Från scenen och koncertsalen".*

⁹ *Årgången hade även musikbilagor.*

¹⁰ *Denna spalt gavs 1883 den mera neutrala rubriken "Dödsfall".*

Tidningen förblev oförändrad, och det märks knappast vare sig innehålls- eller layoutmässigt när Frans J. Huss blev ensam redaktör och utgivare 1885. Ett typiskt nummer från det sena åttiotalet innehåller en biografi med porträtt, en artikel om musikhistoria, musikestetik eller musikteori, möjligen en kort text om någon svensk företeelse eller en novell, en förteckning över nya musikalier och spalterna "*Från scenen och koncertsalen*", "*Från in- och utlandet*" samt en eller två korta nekrologer. 1892 försågs tidskriften med en undertitel: *Nordiskt musikblad*. Enligt Huss skulle tidningens innehåll anpassas därefter. Den enda synliga skillnaden blev att namnen på de nordiska länderna återkom ganska ofta som underrubriker i spalten "*Från in- och utlandet*". 1895 ändrades dessa underrubriker till "*Från våra grannländer*" och 1899 fick

hela spalten den nya titeln "*Musiknyheter*" med tre fasta underrubriker: "*Från hufvudstaden och landsorten*", "*Från våra grannland*" och "*Från andra land*". Mot slutet av tidningens levnad försvann titeln helt och "*Från hufvudstaden och landsorten*" var den enda delen av spalten som återkom något så när regelbundet.

Svensk musiktidning under 1890-talet skilde sig inte i väsentlig grad från 1880-talets tidskrift, även om antalet biografier ökade på bekostnad av de mera vetenskapliga essäerna. Denna trend blir mera märkbar eftersom åren går. Antalet recensioner och anmälningar av musiktryck ökar. Spalten "*Musikpressen*" förekommer i över hälften av numren. Musikbrev från utlandet som tidigare hade publicerats då och då, förekommer mera regelbundet mot slutet av 1890-talet.

Men det är inte dessa ändringar i innehållet som är anmärkningsvärda, utan snarare den enhetlighet som *Svensk musiktidning* förevisade under sin 34-åriga existens.

De biografiska artiklarna är den gemensamma nämnaren för tidskriftens alla nummer. Dessa varierade i innehåll från kortfattade biografier till mera detaljerade studier. Ludvig Norman och August Söderman är bara två av de många tonsättare som får sina biografier tecknade.¹¹ Södermans verk presenterades i detalj i en serie publicerad under 1889.¹² Bland utländska tonsättare var Beethoven fortfarande mycket populär, men det finns nästan två gånger så många referenser till Wagner. En biografi över Wagner trycktes redan i tidskriftens andra nummer.¹³ En essä om Wagner och Schopenhauer publicerades 1884¹⁴ och korrespondensen mellan Wagner och Liszt var ämnet för en artikel 1890.¹⁵ Wagners musikstil och inflytande på unga tonsättare togs upp till diskussion 1900¹⁶ och i en artikel från 1904 beskrivs Wagners roll som revolutionär (1848)¹⁷, för att nämna några exempel.

¹¹ *Svensk musiktidning* 1885, 49-50; 1882, 187-189.

¹² *Ibid.* 1889, 75-77, 82-83, 91-92.

¹³ *Necken: Svensk musiktidning* 1880, 9-10.

¹⁴ *Svensk musiktidning* 1884, 13-14.

¹⁵ *Ibid.* 1890, 10-11, 18-19.

¹⁶ *Ibid.* 1900, 11, 19.

¹⁷ *Ibid.* 1904, 106-107.